

Западният коренов царевичен червей е силно инвазивен вид с голямо икономическо значение

Автор(и): Боряна Катинова, Централна лаборатория по карантинна на растенията

Дата: 07.03.2021 Брой: 3/2021

Западният коренов царевичен червей (*Diabrotica virgifera virgifera* Leconte) е широко разпространен в Европа – Австрия, Беларус, Босна и Херцеговина, България, Хърватия, Чехия, Франция, Германия, Гърция, Унгария, Италия, Черна гора, Полша, Румъния, Русия, Словакия, Словения и Украйна. Счита се, че произхожда от Централна Америка. През двадесети век видът е основен вредител по царевицата в Северна Америка. Монокултурното ѝ отглеждане през годините е довело до разширяването на ареала на вредителя и той е напуснал границите на САЩ посредством международната търговия.

Запасният коренов царевичен червей е навлезнал случайно няколко пъти в Европа от Северна Америка в периода 1980-2000 г. Видът става инвазивен и бързо се разпространява в Централна Европа през 90-те и началото на 2000 г. За първи път *D. virgifera virgifera* е открит през юли 1992 г. в местността Сурчин (Сърбия), близо до международното летище в Белград.

Веднъж навлезнал в Европа, вредителят започва да се разпространява с бързи темпове в Дунавския регион. В България е установен през 1998 г. в северозападните и централни северни части на страната. Ежегодно от фитосанитарните органи е провеждан мониторинг на вредителя на територията на цялата страна чрез визуални наблюдения и залагане на лепливи плоскости с феромони и синтетични хранителни атрактанти.

През 2003 г. започват активни обучения на производителите, запознаване с вредителя, рисковете от неговото намножаване и методите за контрол, проведени са опити с изпитване на устойчиви френски и български хибриди и сортове царевица и сорго.

През 2007 г. се въвежда програма за задържане по-нататъчното разпространение на *Diabrotica virgifera virgifera*, съобразена с програмите на страните членки на ЕС. Въпреки усилията, разпространението му обхваща почти всички производствени райони с царевица в страната. Намножаване на неприятеля е констатирано в малки площи с царевица, отглеждана монокултурно в северозападния регион.

Икономическото въздействие от появата на вредителя за страната ни е сравнително слабо. През 2015 година с Решение на ЕС мониторингът приключва.

Гостоприемници

Основен гостоприемник на *Diabrotica virgifera virgifera* е царевицата (*Zea mays*). Възрастните са олигофаги – хранят се не само с царевица, но и с вторични гостоприемни видове - житни, бобови и тикови култури. Ларвата е монофаг, храни се само с корените на царевицата, като ги нагрива и тунелира.

Биология и морфология

В България царевицата има голямо значение като култура в много производствени райони. Благоприятният климат улеснява разпространението и развитието на вредителя. Бръмбарите се появяват в края на юни и могат да се наблюдават до средата на октомври, веднага започват да се хранят и чифтосват. Ларвите могат да се открият от началото на май до края на август. Неприятелят зимува в стадий яйце в площите около полетата с царевица. Има едно - две поколения годишно и повреди нанасят както възрастните, така и ларвите. Възрастните са жълти на цвят с черни ивици по дължината на елитрите, размерите им достигат 0,7 мм. Ларвите са белезникави с тъмна глава. Те могат да бъдат открити в почвата на дълбочина до 35 см, но най-често обитават слоя до 15 см дълбочина.

Признаци

Новопоявилите се ларви се хранят предимно с коренови власинки. Впоследствие се вгризват в корените и ги тунелират в посока основата на растението, което води до поява на кореново гниене, подтиснат растеж и развитие на растенията. Ларвите могат да бъдат намерени в близост до основата на растежната точка - наблюдава се бразда, а впоследствие растението поляга. Възрастните бръмбари причиняват щети, като се хранят главно с прашеца, метлиците и младите зърна.

Пренасяне и контрол

Въпреки че ларвите се движат на относително малки разстояния, възрастните летят до царевични полета и мигрират няколко километра годишно. За проследяване на разпространението успешно се прилагат лепливите жълти уловки и феромоновите уловки. Най-подходящ период за залагането им е началото на юни. Ефективен метод за контрол е сеитбооборотът, като задължително периодът на редуване е най-малко три години.

